

De Vnione Britanniae,

SEU

DE REGNORVM ANGLIÆ ET

Scotiæ omniumque adiacentium Insu-

lerum Briganicarum in unam Mo-

narchiam consolidatione: de qua
multiplici eius unionis utilitate

DIALOGUS,

Per R. P.

*Deus iudicat tua Regi da: & iustitiam tuam filio
Regis: & dominabitur à mari ad mare. Psal. 72.*

FLORINA

BIBLIOTHECA
BRITANNICA

EDINBURGI
EXCVDEBAT ROBERTVS

Charteris Typographiæ Regis. 1604.

CVM PRIVILEGIO.

T
8° P. 81

Л. А. БЕСКЕДЫ

СВЯТОГО АПОСТОЛА ПАВЛА ПОСЛАНИЯ
КЪ РИМЛЯНОМЪ

EXCELLENTISSIMO PRIN-
CIPI IACOBO, ANGLIÆ,
SCOTIÆ, FRANCIAE, ET
HYBERNIAE REGI

ROBERTVS PONTANVS,
OBSEQVII OBSERVAN-
TISSIMVS, QVOD
HABET OF-
FERT.

CANDIDIS LECTORIBVS.

QVVM de Unione regnum Angliae & Scotie
passim nunc incidat sermo, sineque comitari viri-
usque regni in hunc finem (ut presumat) quam pri-
orium celebranda, omnium honorum uitiorum pacisque
utrinque regni amatorum inesse posse, ut hanc Unionem
quoad licet, promoveant: Inter quos ega, quamvis
non magni nominis, tamen pro virili pacis regnum
amator, manum pluma admovi, ut ea que mihi vide-
rentur, non tantum nostraribus bonisibus, sed & ex-
terioris (qui hanc dubie bac de re etiam curiosissime inqui-
rent) de regnum borum, Unionis utilitate paleface-
rent. Propterea que latino potius sermonis, quam nostro
vulgaris (quod alijs relinquo) hoc argumentum utrum-
que tractandum assumpsi: idque in gratiam reipublica
utrinque regni Regisque, cui secundum Deum omnia
debeo. Quod si qui alijs melioris iudicij & acuminis in
hoc themate tractando dexterius incumbant, non equi-
dem in video, sed melioribus ingenij Lubenter cedo.
Hoc tantum a vobis peto, ne meos vos qualescumque
labores sinistre interpretemini. Valere.

DE VNIONE BRI-

TANNIÆ, SEV DE REGNORVM

Angliae & Scotie, omniumque adjacentium Insularum Britannicarum in unam monarchiam consolidatione: de qua multiplici ejus unionis militare

DIALOGVS.

Dialogi Personæ,

IRENÆVS.
POLYHISTOR.
HOSPES.

Sicut etiam boni viri: tuque cum primis Polyhistor: quem eo nomine maxime dignum ego censco. Vere enim multarum rerum notitiam tenes arque memoriam: quod ex hesterna tecum & cum Hospite nostro collatione animadverti: Quum de optima Rei-publicæ administrandæ forma differeres: quumque illa quæ Aristoteles multis tractat

DE UNIONE

in breviculam summam redigeres. Eam nimurum trium Reipub. formarum, nempe Monarchicæ, Aristocraticæ & Democraticæ potestatis, potissimum esse quam ~~mixtam~~, sive Regiam appellamus, ea ratione ostéderes quod hæc proxime ad universi administrationem (quæ Dei solius propria est) accedat. Vnde tritum est illud Poëtarum principis Homeri.

Out ἀγαθῶν πολυτελεῖα, τὸν πολεμοῦ ἕτοι.

Non bona multorū est dominatio: Dux regat unus.

Item illud Latini Poetæ:

Nulla fides regni socij nō omnisque potestas

Impatiens consortis erit.

Non ita tamen simpliciter Monarchicam potestatem laudabas, eamque aliis gubernandi formis præferebas, quin illi adiungi optaveris, imo adiungendam censes alterius administrationis moderationem: hoc est ~~mixtam~~ formam illam quam ~~mixtam~~ Græci vocant, ita ut ex hac gemina regiminis ratione, optima bene administrandæ Reipub. constituatur harmonia. Hanc enim mixtam regiminis formam & Plato & Aristoteles laudant, eamq; aliis omnibus præferendam non obscure indicant.

Lauda-

BRITANNIAE.

Laudabas etiam inter aliarum nationum
politias eo praesertim nomine Britannorum
(hoc est maioris Britanniae) Republicas, in
quibus eam gubernandi formam a prima gen-
tium in ea Insula habitantium origine inva-
luisse dicebas, ac legibus stabilitam & confir-
matam fuisse contendebas, tum apud Anglos
principue & Scotos longa saeculorum serie
propagataam. Majoresque utriusque gentis
in hoc suspiciendos & laudandos aiebas,
quod prima suarum rerum publicarum funda-
menta per hanc jecerint administrandi rati-
onem. Id est, ut unus Rex optimatum consi-
lio res omnes administraret. Nam Rex solus
sine fano quo dirigatur sapientum consilio fa-
cile propensus erit in tyrannidem. Et ex ad-
verso multorum pari authoritate sine Rege
gubernatio dissidiorum plerumque causa est,
& in ^{rum expeditam} (ubi a censu non a virtute aut
vera prudentia estimantur & preferuntur ho-
mines) degenerat, & in ^{rum} & factiones
stimulante invidia tendit: dum quisque aliis
præminere appetens dissentionum occasio-
nes & querit & sequitur. Reges ergo rerum
administrationi præficiendi, morem in his
duobus

DE UNIONE

duobus regnis diu iam olim observatum, a
quibus rerum omnium pendebat autoritas;
præ omnibus aliis gubernandi formis eche-
bas adiunctis (ut dixi) sapientibus reipub. mo-
derationibus. Deinde & illud laude dignum
ducebas, quod per successionem potius quam
electionem utriusque regni populi reges sibi
assumendos decte erint. Tametsi enim libe-
ras Regum electiones non improbandas dice-
bas, ubi ea invalidit consuetudo. Quum Deus
pro sua prudentia has etiam gubernet electi-
ones ubi visum fuerit eas observari: ut Reges
tamen sibi invicem ex iure hereditario suc-
cessoriam administrationem obtineant, præ-
ter alia hæc commoda habet, quod dissentien-
tiumque ex electionibus proveniunt tollat
occasiones, regnique vacantis incidentes tur-
bas: tum quia unius stemmatis imperio sub-
ditus non facile obsequii iugo se eximat. Cer-
tum enim esse illud, principum per sanguinis
successionem, assumptionem validissimum es-
se vinculum quo mortales ad regna stabilien-
da, tollendasque omnes de regno controver-
sias uti possunt. Præterea ad naturæ normam
proxime accedere illum succedendi ordinem:

auditor

unde

BRITANNIÆ.

unde & juris naturalis dici posse. Hæc atque
alia in eam sententiam dilucide & perspicuè a
te hesternis sermonibus dicta recolo.

POLY. Bene tu sane summa capita eo-
rum de quibus heri disseruimus memoria te-
nes. Proinde si meo nomini respondere
recte censes, eò quod Polyhistor vocer, ego te
vicissim Polymnemona jure appellem, quod
multarum rerum ad eò exæcte teneas memo-
riam.

IREN. Quin & ego Hospitem nostrum (si
nominibus alludere libet) Polytron dixe-
rim, ut Homerus suum vocat Vlissem,

Or tollerat dñe grecas id in actis nro. 1790.

Vel ut vertit Horatius,

Qui mores hominum non leorum vidit & urbes.

Ita ipse (ut narrantem illum adivi) pluri-
mas peragravat regiones, multorumque ho-
minum mores & urbes vidit, vel potius dili-
genter advertit, eaque ratione varias Respub.
administrandi formas a variis gentibus obser-
vatas callebat, & optime mandavit memorie,
Interea memineris, tu Polyhistor, hesternæ
tuæ pollicitationis, nempe de moderno re-
rum Britanicarum statu te dicturum, de quo
emolu.

DE UNIONE

emolumenitishuic majori Britanniae, Hiberniaeque ac reliquis Britannicis Insulis inde provecturis, quod sub unius Regis Monarchica administratione iamdudum fuerint redactæ. Qua de re tota ego te continenti (si placet) oratione differentem audire desidero, nisi alter Hospitio nostro videatur.

HOSP. Ego certe libenter cedam ne forte curiosus Hospes appeller, si nimirum crebris interpellationibus Polyhistoris abrumptam sermonem.

POLY. Bona verba quæso. Nimirum sane contentiosus esset ille qui boni Hospitis diligentiam in perquirendis rerum publicarum statibus in his regionibus in quibus peregrinatur sinistre interpretaretur. Egoque tuam (Hospes) satis perspectam habeo humanitatem & iudicij candorem: utque nunquam intempestivis utare interpellationibus. Quocirca non solum tibi, sed & huic nostro Irano per me liberum erit quoties videbitur, dicentem commonere, & si visum fuerit interrumperet sermonem si quid a scopo aberravero, vel si aliorum obiecta mihi fuerint diluenda.

IREN.

BRITANNIA.

IREN. Id quidem ubi commodum fuerit, sed pace tua, paree & moderare faciemus: tu interim quod pollicitus es præstare me mento.

POLY. Fateor equidem me hesterno inter nos habito colloquio, quæ mihi viderentur de præsenti rerum in hac Insula & Repub. statu, sermonem habiturum promisisse: nec nunc detrecto promissis me staturum. Ut ergo ordine rem aggrediar, quædam altius pertenda sunt, unde constet ex quibus rebus, fælicissima constituatur Respublica. Dico ergo illum optimum mihi videri Reipublicæ statum, in quo hæc duo florent, nempe Religio, & recte constituta in civilibus politia. In que his Religionem affero priorem obtinere locum: quum hæc divinarum, illa autem humanarum rerum statum respiciat: & hæc meliorem finem propositum habeat, nempe spiritualem quæ animarum curam & salutem concernat. At politica administratio finem duntaxat habet temporalem, ut in pace vivant homines, & ab hostibus defendantur. Tantò ergo præferenda est religionis promotio corporis curæ & defensioni, quantum ipsa anima corpore

DE UNIONE

corpore est præstantior. **Q**uod qui non agnoscit, inter beluas potius quam homines deputandus esse videtur. **P**räterea sine Dei timore (qui à religione pendet) nulla recta Reipublicæ alicuius administratio potis est confitere. **Q**uum homines non tam naturæ aut legum vinculis à malo coerceri queant, quam numinis divini reverentia, & ultionis ipsius formidine: cuius rei etiam adhuc vestigia in hominum quantumvis corrupta natura remanent. **P**rinceps ergo si quis sine Dei timore & cura religionis est, omnia pessundat, damnumque Reipublicæ inestimabile adfert.

HOSP. An hoc de qualicunque religione intelligis, an de ea tantum quam nos veram & sinceram religionem agnoscimus & profitemur?

POLY. Quod ad eos qui Romanæ aut alterius a nobis religionis sunt professores, multum fateor illis deesse ut administrationi bene institutæ alicuius Reipublicæ omnibus numeris digni censeantur. Non tamen e nomine ciuilem eis obedientiam præstare desistaremus, præsertim si rerum summæ in his regionibus admoti fuerint qui nondum sacer-

BRITANNIAE.

nam quam nos profitemur amplexi sunt religione. Quum nec illi, nec populus illis subiectus hactenus persuasi fuerint de meliore quam cuius in usu sunt Dei cultus ratione. Dico itaque eorum Principes, si aliquo fakem non facto numinis timore tangantur, non tantum tolerandos, sed etiam pro eis orandum, donec Deus eorum corda in meliore cognitione imbuerit. Nam & Ieremias propheta populum Dei pro rege Babylonio, quamvis a vera Dei cognitione alieno, proque illius regni statu preces fundere mandat. Sed nos nunc non de incommodis quae a principibus a vera religione alienis proveniunt, sed de commodo & utilitate unionis regnum sub una & vera religione disputamus. Ut haec ad Hypothesin Angliae & Scotiae regnum unionis sub uno Principe in una religione accommodemus. Cuius unionis tanta vis est, etiam si non accederent utilitates quae ex civili horum regnum unione proveniunt (de quibus postea sumus dicturi) ut nemo sancte mentis & verae pietatis amator, hoc uno religionis argumento non moveatur, ut horum Regnum unionem approbet: & co-
nomine

DE UNIONE

nomine utriusque regno summe gratuletur, quod scilicet religionis unionem secum trahat: quo non arctius ullum vinculum ad animalium unionem inter mortales reperiri certum est.

HOSP. Magnum fatigor est religionis vinculum. Sed quam tu utilitatem inde colligis, qua non etiam consequi possit si regna ista duo adhuc divisa remanerent, modo eandem quam nunc profiterentur religionem?

POLY. Multam certe. Nam regnum distractionem, ut plurimum, sequitur religionis distractio: ut contra eorum unio religionem confirmat & roborat, contraque adversariorum insultus munitiorem reddit. Exemplum habemus in populo Dei, inque ipso Israëlitarum regno. Quamdiu enim sub Davide & Solomone regni illius stetit unio, religionis etiam sinceræ viguit harmonia. Vbi autem propter Solomoni a pura pietate defectum & introductam Idolatriam, huic unito regno offensus erat Deus, subito facta est a posteris Solomoni in eo regno defectio, novumque decem tribuum erectum regnum.

Quares utriusque regno magnas adduxit calamitates:

BRITANNIÆ.

lamitates: eaque occasione religionis etiam facta est mutatio. Nam Ieroboamus decem tribuum Rex timens ne illi subditus populus Religionis ergo Hierosolymam proficisceatur, ubi veri numinis colendi locus erat constitutus, ne regnum ita redintegraretur unio, novum genus Idololatricæ religionis repperit, erectis in Bethel & Dan duabus aureis vitulis qui pro vero Deo colerentur: novisque inventis ritibus festisque diebus: sic populum in subiectionis officio studuit continere. Ob quod tamen peccatum quo peccare fecit Israelem, per impios Reges ei succedentes continuatum facta est tandem illius Regni fatalis ruina & interitus. Nec meliore successu postea regnum Iudæ sub Manasse aliisque malis Regum Israelis imitatoribus in Idololatriam & impios cultus prolapsum est. Nam & eorum Resp. ruinam passa est, & Babyloniorum accessit imperio. Quod si domesticum exemplum magis placeat, quænam quæso, hominum adhuc memoria, præcipua fuerat causa, Edwardo sexto Angliae regni administratione tenente, quod per matrimonium ab Anglis petita non successit

DE UNIONE

cessit regnum unio? Quum scilicet Scotorum Reginæ puerum Virginis, nomine Regis Eduardi ambiretur coniugium? Ipsa fere sola religionis dissensio. Nam postquam Aranæ comes, tum Scotiæ gubernator cum proceribus regni huic connubio consenserant, ille contra datam fidem pactis non stetit, a Cardinale Sanctandreano ipsiusque pontificiæ factionis clero adhuc impulsus. Nam Cardinalis Papæ cliens Romanæque religionis acerrimus assertor, piorumque persequitor, eoque nomine ob diversam Anglorum religionem infensissimus illis hostis, & matrimonii impeditor erat. Quæ res multorum malorum multi sanguinis & cædium causa fuit. Ut inter alia, funesta illa clades ad Escam fluvium prope Musselburgum a Scotis perpessa, posteritati testis, ac monumentum remanet. Contra vero, quænam præcipua causa est, quod iam post pacem initam ad 50. & amplius annos amicitia firmaque concordia inter hæc duo regna stetit & prorogata fuit (quod rarissime ante contigit) nisi quia religionis unionem amicitiæ mutuæ & animorum unio subsequuta & comitata est? Quanto magis

BRITANNIE.

gis partea, quae in utriusque regni magnum
commodum & emolumentum ad aliquot an-
ños temporaria fuit, per regnum inter se
unionem perpetua & constans futura est.

HOSP. Magnam (fateor) esse concordiam
causam religionis unitatem. Sed atque huius
religionis aduersarii, in multis inter Anglos
& Scotos de religione non convenerunt.

POLY. Calumnia hęc est. In doctrina
enim optime converunt. Quod autem quę-
dam est in Disciplina diversitas religioni non
ad eō obelit, quin bona cōfusat inter regna har-
monia, & Ecclesiarum unitas. Vbi cunque
enīm vigeat fundamentalis illa (ut ita loquar)
doctrina, ut Deus unus adoretur, ut Christi
nomine invocato, fiducia salutis in eo solo
collocetur, veraque Ecclesie signa appareant,
ut pote recta doctrina, Sacramentorum, Bap-
tismi & Coenæ dominicæ recta administratio,
etiam in moribus & Disciplina non usque
quaque reperiatur equalitas similisque perfe-
ctio, huic tamen cętui cui multa quod ad ritus
externos & Disciplinam pertinet, ad perfecti-
onem desunt, fideles se adiūgere non dubita-
rent. Nam & talis Corinthiaca erat Ecclesia,

B

quam-

DE UNIONE.

quam tamen Paulus pro veritate agnoscit ame-
ri ea multa obrepulenta vita, ut inquit agas
Disciplinae correctione, Non ergo ob talis
defectus & imperfectiones humectanda est sa-
cra Ecclesiarum societas. Nam periculosa &
perniciosa est hanc opinio, nullam puritatem
ecclesie Ecclesiam, ubi non perfecta appareret pu-
ritas. Quo errore quidam sedujosus spiritus
in ipsa Anglia sunt occupati: qui discessio-
ne ab Ecclesia facta peculiarem sibi sectam
instituerunt quam Pyritanorum hic voca-
bant. Etsi non ignoramus per sedujosos &
puras religionis altares, eius sectae falso cri-
minari bonos & doctos viros, qui ab ea quam
longissime absunt. Scimus quidem
sive Novatianorum hæreticam pervertitam fu-
isse: sed cuius nostro laquo multi non recte
insimulantur. Nec hæc eo dico, ut nulli in
imperfectione & errore sibi placeant homi-
nes, sed ut potius ad puritatem & perfe-
ctionem tendant: adque verbi divini pra-
scriptum, & doctrinam, & disciplinam, &
omnia dirigant. Et ut idem Paulus Philip-
penses admonet, Capite 3. si non omnes
ita ut qui perfecti sunt sentiunt, quousque ta-
men

BRITANNIA.

men pervenimus & progressi sumus, idem sentiamus, & eadem procedamus regula. Et si quid aliter quam qui perfecti sunt sentiamus, Deum nobis omnia quae desunt revelatum, opus est ut precemur & speremus. Sed concionari desino. Tu enim ut spero in hoc mecum sentis.

HOSP. Ego Angelicam perfectionem in hominibus non esse certoscio. Non tamen ob hoc repudiandos fidelium carthus a pudi quos sincerus Dei in precipuis Religionis capitibus viget cultus. Nec a greferen- dum judico ut ob quasdam Disciplinæ & morum imperfectiones, nos illis in Ecclesiæ unionem associemus. Nam & Heb. 10. Apostolus illis vicio vertit qui præpostera quadam æmulatione ducti, Ecclesiæ ~~intra~~ ^{intra} hoc est, coaggregationem (ut ita loquar) vel in unum conventionem & associationem eo prætextu descrebant, quod perfectiores aliis sibi viderentur. Quin contra suadet ut nos in uno hortemur, nimirū ut quibus possumus modis in hoc emitamur ne distrahatur Ecclesia, sed potius ita coalescat ut alii alios adducam.

DE UNIONE

et veritatem reducamus. Quod etiam ad extrinsecos pertinet, quanto magis ad eos quos nobis iam Deus adiunxit, qui que fratrum nomine censentur.

IREN. Fratrum vero nomen inter prius suave est, & pacis perducenda harmonia. Et quum pax alia sit animorum, alia exterior, quae ad civilem societatem pertinet, illa interior (ut recte a te dictum est) tanto exteriori praferenda venit, quantum anima corpori praeferat. Animorum autem unitas praecipue a religione & vera pietate penderet, cuius fundatum in Dei unius recto cultu est: absque quo nulla perfecta conscientiarum pax potis est consistere. Hæcque perfecta fraternitas est ubi in Deo animi uniuersitatem. Quam pacem & fraternitatem spero ego Dei favore nunc firmam futuram omnibus Britannicarum Insularum habitatoribus sub unius principis regimen redactis, qui paci conciliandas maxime idoneus est, cum sapiente procerum utriusque regni consilio & Ecclesiastici ordinis mutua inter se consensione. Contra quam unionem Pontificiorum Romanensium omnes infidias & conatus non prævalituros Deo autore

BRITANNIÆ.

autore firmiter confido, & ardentibus votis,
quantum in me est, petam.

POLY. Natu quidem Irrexe, pie sentis.
Et nisi (quod Deus avertat) populorum pecca-
ta obsterint, quæ optas rata futura, ego ci-
am confido.

HOSP. Recte hoc inseruisti, nisi peccata
hominum obstant. Quamvis enim nunc
magna ex parte suppressa sit externa Idolola-
tria, verusque Dei cultus, quod ad doctrinam
attinet, apud utramq; nationem sit restitutus,
remanet tamen in malorum cordibus inter-
ha corruptio Idolumque quod sibi quisque
pro Deo fingit, nempe innata illa ~~paucis~~, nu-
minisque summi neglectus, quod superbis re-
sistit, humilibus autem dat gratiam. Quod
victum apud Anglos præcipue regnat, aliaque
non mediocria peccata, quæ ipsius iracundiam
contra errantque populum quotidie provo-
cant. Cuius rei testis est immanis ista pesti-
fera lues, quæ Anglorum multa millia iamdu-
rum absumpserit, qua clade non maiorem ad
multos retro annos ea Regio perpesta est.
Egoque non dubito hanc graffantem immo-
rissime plagam, cum ob alia peccata immis-
sionem

DE UNIONE

facte esse, tum præcipue ob eam causam, ob
quam Davidis Regis Israe lis diebus in popu-
lum Dei sevij: quam minori quam tridui spa-
tio hominum 70000. peste perierunt. Nem-
pe vana populi in sua multitudine & numero
gloriatio, superbaque præ aliis nationibus
elario. Nam quatinus à Davide ipso Rege pro-
cessit ut prava ambitione ductus populum nu-
merari detreverit, populus tamen ipse ex-
peditus culpe non fuit. Cuius rei testis fuit pce-
na quæ in populum graffata est quum tam
parvo tempore tot millia perierint. Nec ob-
stat quod David in se omnem culpam suscipe-
re videtur, & populum quasi absolvere. Nam
comparative (ut ita dicam) loquitur, quod ipse
quum caput & pastor populi esset, pte ovibus
lapere debuisset. Ex de poenitentia Davidis
legimus, de poenitentia autem populi nihil.
Præterea in lege cautum erat, Exod. 30.
quotiescumque ex Dei ipius præscripto nu-
meraretur populus, unusquisq; eorum offerret
Deo sibi dimidium pro redemptione vite
suae, ut non esset in eis plaga. Nulla autem
talis oblatio ab illis tum fiebat. Nec Ioab hoc
ignorabat, quum Davidi diceret, Cur qua-
raret
11741

BRITANNIA.

terevitum Dominus tuus? Cur esset in reatum misericordia quasi dicat numerando reddentur Israelite plaga obnoxii, nisi redemptio intercedat? Nostra autem peccatorum redemptio Christus est, dum per penitentiam Deo reconciliamur. Nam hoc exemplo intelligimus qui sunt fructus peccatorum, & quid transgressores maneat, nisi Dei iram vera penitentia studeant avertere & placare. Dico ergo quum pestis communis sit ea calamitas, qua immedieate a Deo populo pro peccatis imminet, illam non posse nisi vera penitentia aboleri: qualem non adhuc in ea Anglorum gente, ego (abstinet dicto invidia) video videor, vtereorq; ne nondum sit finis, nisi depositis istis praefactis & arrogantibus animis ad Deum qui illos peste castigat vera & seria humiliacione convertantur.

IREN. Hoc sane summopere timendum est. Et sedulo rogandus Deus, ut hoc unum (quod nimis grave est) tollat impedimentum, cordaque hominum utriusque nationis in verum reformatum obsequium, ne hodie Evangelio quod ore profitentur, sua scelerata vita & moribus sint offendiculo, exemplaque sibi

DE UNIONE

Si proponant illorum qui de profanis statu-
scrum statum proponit negligunt iurum in
divini mecum fructus deiceti. Quod si caue-
ant, non dubitandum est quin omnia in uir-
tute regni emolumentum prospera & felici-
tia sint obvientia. Alioquin (ut habet Psalmus)
quid prodest veram profitem religionem, si
scelerata vita professio ipsa profanatur. Sed
nos (ut ad institutum revertamur) de finibus re-
ligionis unione tractamus, cuius professioni
si vita professorum respondeat, dico felicissi-
mum futurum sub uno Rege, Britannicarum
omnium insularum statum, ut odis auctoritatisq

HOSP. At audi quid contra illam Reli-
gionis (quam vocas) unionem dicant adver-
satii (de Pontificis Romanæ Religionis af-
fectoribus loquor) & qui palam dicte non
audient inter se mutemurant. Nempe magnam
est hominum multitudinem sub moderni
principis ditione, in Anglia præcipue & Hy-
bernia, qui Pontificiam Religionem a suis
majoribus multis retro annis, aut seculis ob-
servatam, mordicus adhuc retinent, nec ab ea
divelli queunt, qui si illis daretur conscienti-
arum (ut vocant) libertas, ut suis consuetis cul-
tibus

ibis & ceremoniis sui possint, subiec^{ti}onis
sub uno principe iug^{ti} sive se nō derretatur
nos. Nunc autem se nō posse suu more vivere,
& Deo (ut i^sti opinantur) servire. Quum Rex
ipso diverso sui religione, & edicta pro sua re-
ligioni^s obseruacione per universum suum
dominiu^m verisimiliter sit promulgatus.
Vnde illi exiliu^m vel pejora fessit, immi-
neantur.

POLY. Magni (lateor) momentū est de re-
ligione, contraversia. Ex eo nomine pericu-
losissimi censendi sunt qui contra Britanno-
rum statum de Religione contendunt. Quin
inde animatum pendear talis, & rapto Reli-
gionis vinculo facile dissolvitur & levigata
homines societas. Sed in ea tria consideran-
da venuunt. Prisunq; qua^s vera sit & qua^s adul-
terina religio. Deinde quis sit Republica
status in qua de religione sit qua^s sit. Tertio
loco de incommodis aut commodis, qua^s in
aliqua republica ex diversitate religionis ori-
untur, habendum est examen. Quod ad pri-
mum attinet, non arbitror hic prolixe dispu-
tandum quenam si vera religio, quum id a-
bunde ab aliis tractatum sit. Ceterum hoc
in

in

DE UNIONE

In genere tenendum venit Religionem eadē
superiorem & sincerorem habendam esse quicq[ue]
ad maximum divinorum oraculorum probium
accedit. Quam proficet Angli & Scotti
& in suis ditionibus observari contendunt.
Qua de re si quis questionem moveat, singul[ar]i
orum fines necesse est suam item instituere.
Non quod sive causae difficiant, sive quicq[ue] contra
omnes adversarios satis propugnatam visum
sciant. Sed post leges de religionē stabilitas
& stabilitas de ea disceptari tanquam de re ad
huc in deliberationem pendente non quicq[ue]
essa consenserit. hoc origi[n]is ab initio

HOSP. An non possunt & alii Reges &
Repub[lic]arum modicatores hoc ipso
praecepto suas legibus stabilire religiones, ita
ut nulla contraria religio, aut diversus cultus
in suis ditionibus admitatur?

POLY. Quid si, modo eodem nitantur
fundamento. Nempe ut solidaverbi Dei vo-
ritas, sincera illius praedicatio & recta sacra-
mentorum administratio, apud eos docu-
habeat. Alioqui nulla legum prescriptio con-
tra Deum veraque illius religionem & cul-
tum ab eo institutum prevalere debet. Nam
possunt

BRITANNIE.

possunt & Turcæ futurum obtendere Mahomedum
tissimum, si cuivis religioni æqua & similia
esset prerogativa & autoritas. Sed quia
nunc de aliorum regnum statu & religione
non est quæstio, cum ad nostram hypothesis
nempe de Britannorum regno & Republica
accommodemus. Dico ergo non licere
Anglorum & Scotorum Imperio subditis a-
liam tenere & profiteri Religionem præter
eam quæ apud illos in publico usu habetur,
corumque legibus roborata est & confirma-
ta. Talem autem esse asserto Pontificiam
& Romanam Religionem. Quæ si legi-
bus apud Britannos approbatæ Religioni
omnino contraria non est, tamen multum
ab ea diversa & in cultus modo plerunque
contraria deprehenditur. Nam quanvis u-
num Christum nobiscum Pontificii profite-
atur, cum tamen unius erga Deum patrem
mediatoris & advocati officio defranciantur. I-
dolum panis in eius locum adorandum pro-
ponunt: Simulachrorum cultum non minus
quam olim ethnici admittunt: Multaque alia
veræ & sincere religioni contraria rectoque
Dei cultui adversa instituit, cumq; dominum
insti.

DE UNIONE

institutionibus & corruptis prorsus deformans & polluant. Quod ergo secundo loco propofit, ut consideretur quo in statu sit Res publica, ea ubi de religione agitur, ab illa thesi ad Britannici regni hypothesin deveniendo, pontificiam Romanam Religionem in ea Republica nullo iure addimitendam aut solemandam concludo. Maxime quia vera (quam illi profimunt) religio, tam in Anglia, quam in Scotia regno, iam pridem radices egit, ac eorum dogribus & edictis a multis remo annis stabilitate & confirmata. Contraque Pontificia Romana illa religio damnata, & legibus interdicta, cum eiusdem assertoribus & professoribus, nec tam in his regnis exercant, auctoritate habent & hoc optimo iure. Nam ubi cunque reluctet vera Dei cognitio necesse est ut tenebrae luci cedant, & exulent omnia ea que fabricant homines ultra puram illius cognitionem. Quod si testimonia e sacris presentantur, satis constat interdictam fuisse populo Israelitico omnem cultus alicuius divini usurpationem, praeter tamquam a Deo ipso prescripta, & illius lege fuerat stabilita. Totius enim legis Dei praecipuus scopus est, ut facerent

BRITANNIÆ.

uent populus eius præcepta & iudicia quæ
ipse prescripsit, nō addentes ad verbum quod
ipse loquutus est, nec ab eo quicquam auferens
testatae omnes Idololatricos & Adulterinos
cultus summa cauione evitarent, contrariaf-
que religiones abhorcerent. Et si quis falsus
prophetæ aut seduceret eos a prescripto Dei
cultus abduceret, etiam si locutus frater, filius,
uxor, aut amicus esset, ut sine misericordia in-
terpreetur. Nam si quis dicat has leges Iude-
is deitatis, & de gentium Idololatria intelligenti-
etas, non hinc eam de Christianorum ceremoni-
is, vel de eorum cultu & ritibus qui unum
Deum omnibus in personarum trinitate ador-
ant: respondeo non minus Christianis quam
olim Iudeis interdictam esse Idololatriam, &
quicquid vero & recte unius Dei cultui ad-
versum est, imo multo magis quo iam clarius
relucet Evangelium, & unius veri Dei cogni-
tio. Nam & p[ro]i Christiani Imperatores con-
tra Idololatriam, & cultus a verbo Dei alienos
leges tulerunt: ut Constantinus & eius
filius, Gratianus, Theodosius & alii, ut de eis
Ecclesiastice testantur historia: inhibentes ne
quis, vel sacrificare, vel imagines colere, vel
statuas

DE UNIONE

statuas erigere, aucti similes superstitutionem ex-
haceret sub gravibus poenit audenti. Num irum
p. ii. & boni. Principes intelligebant & agno-
scerabat se, quantum ad externa primae & se-
cundae tabulae legis divinit, a Deo ipso consti-
tuatos esse custodes. Quod si adhuc insisteret
Pontificij suorum imaginum cultores, Deo
vero & Sanctis hac vita functis, & non Diis
Gentium tales exhibere cultusti, non magis
excusandi sunt, quam Iudaicus populus,
qui vitulum autem tempore Mosis indecer-
to erigebant, de quibus Deus per Mosen manu-
severam sumpsit iustitionem, ut in Exodi Libre
narratur Cap. 32. Non enim tam stupidus
erat iste populus ut vitulinum illud simula-
chrum verum Deum esse censerent, quam
dicerent, hi sunt Dii tui Israel qui te edux-
erunt de terra Aegypti. Non enim a vitulo
se putabant eductos (hoc enim stupidissimo-
rum hominum fuisse) sed cultum Dei Israe-
lis pre se serebant: & effigiem vituli tanquam
eorum redēptionis monumentum tantum
preferabant. Quemadmodum nunc Ponti-
ficii illi Romanenses in suis illis vulgatis ver-
sibus prætendunt.

Hoc

BRITANNIA.

Hoc Deus est quod in ego docet, sed non Deus in me.
Hanc recolas, sed mente colas quod cernis in me.

Sed animadversendum est quid de illo cul-
tu preposito Propterea placet pronunciat. Psal. 106.
Ecce sunt, inquit, vitulum in Horeb. & incur-
vaverunt le coram sculptili, & mutaverunt
gloriam suam (tempore Dei Israëlis qui ipso-
rum gloria erat) in similitudinem bovis com-
edentis herbam. In quo brutum exprobatur
corum supponem quo Deum sub figura bovis
scenum comedentis representatum colue-
rint. Et expressius etiam id patet ex verbis
Aaronis ad populum, dum adlocavit coram
ipso vitulo aliare & promulgavit ante eum,
Cras festus dies erit Iehovæ: Non vitulæ
huius aut simulachri. Unde manifestum est id
eos Deum verum Israëlis sub vituli similitu-
dine coluisse. Idem sentiendum est de Ido-
lis vitulinis per Ieroboamum erectis. Nam
in hoc Aaronem professus est se imitari, dum
dicit, Ecce Di tuus Israël qui te de Ægypto
eduixerunt: quibus verbis testabatur se qui-
dens velle ut verum Deum eorum libera-
torem ex Ægypto colerent, verum tamen
sub similitudine vitulorum illorum duorum

ex.

DE UNIONE

Expremissum: Nihil ergo valent isti Pontifices
Romanae religionis praetextus, dum in suis I-
dolis se Deum verum, aut Christum, aut alios
sanctos homines colere simulant aut profanen-
tur. Nunc superest tertius nostrae confiden-
tiationis locus, de incommodis que ex diversitate
religionis in aliqua Bona reformati repub-
(li permittatur) sint oritura, que nos exemplis
et factis peccati facile ostendemus. In quo pri-
mo proponatur Solomon, prius boni regis
num inter Israëlitas erectum, Idolorum &
sacriferum cuiusvis instaurator, qui non tantum
e domini Deo levere reprehensus est, sed
etiam ea de causa Regnum a posteris ipsius
iulio Del iudicio scissum & laceratum est, ut
maxima illius pars, semper decem tribus, ab
eo avellicerentur. Similiter, si exempla omni-
um temporum reperamus, semper legimus
Deum Israëlis summe offendit illis qui falsos
& Idololatricos cultus in suam Rerum publicam,
vel induxerunt, vel tolerarunt, ex quo tempore
re populus Israël introductus est in terram il-
lam quam Dominus illis tradidit possiden-
dam. Subinde enim ad Idololatriam proni-
erant, quum pax & securitas illis dabatur.

Sed

BRITANNIAE.

Sed quotiescumque in illam prolapsi sunt semper severam Dei manum contrasse excitari senserunt: ut Iudicum tempore multa docent exempla: Multoties enim tradidit illos Deus in manus hostium, nec unquam ab eorum iugo & servitute liberati sunt, donec peccatum hoc agnoscentes ad saniores mentem redierunt. Similiter & Regum tempore propter Idololatriam frequentibus calamitatibus oppressa sunt eorum regna. Donec tandem ob falsos cultus in decem tribibus a Ieroboamo erectos, a quo populo & succedentibus Regibus propagatos in miseram captivitatem abducti sunt tribus illarum, nec unquam postea regnum recuperarunt. Et post illos parum meliore sorte regnum Iudee supplicium luit. Nam & illa populi pars 70. annorum captivitatem sub Babylonij perpessa est, & reliquiae tantum ex illis aliqua sine regno aut Rege postea in terram suam redierunt. Et ut ad Christianorum tempora deviamus non sine magna commiseratione meminisse licet, quam male cesserit Graecorum Ecclesijs, postquam se Pontificis Romanij iugo submiserunt, illiusque hæresin de ad-

C

ratione

DEVONIONE

ratione panis & venerandis imaginibus amplexa sunt: quae nunc sub miserrima Turcaturum servit ut desolatae iacent. Nam non aliam praecepit ob causam credendum est hostes illos immanes hodie in Vngariam, & alias Christianorum terras, ab irato Deo immisos tam foede graffari, & fines nostros in dies multa strage depopulati. Quae, multaque familia alia exempla satis probant quam magnæ calamitates manent ea Regna, quæ dissidentes a vera Religione cultus, in suisditionibus admiserint, & soveri permiserint.

HOSP. Sed quid de Franciæ Regno & Republica aïs, ubi binae tolerantur religiones, & tamen pax & tranquillitas in eo regno ad aliquot iam annos sub hoc Rege continua stat & perseverat?

POLY. De Regno Franciæ, deque illius in Religione statu, simile non est. Nam in eo maior populi pars ad multos retro annos Pontificiam Romanam amplexa est & adhuc profitetur Religionem: Et quamvis multi in eo Regno sint qui nobiscum in doctrina de Religione sentiunt, tamen altera illa Romana tam alte iamdiu radices egit, ut eradicari

BRITANNIÆ.

carri nondum possit aut aboleri. Quocirca
(ut ante quoque dictum fuit) in tali Regni
statu toleranda est inveterata Religio, donec
Deus meliorem universalis reformationis de-
derit occasionem. Sed apud Anglos & Sco-
tos, iampridem stabilita & legibus approba-
ta Religione illa, quam ipsi tanquam veram &
sinceram profitentur & defendunt, nullus ali-
us Deum colendi modus ab hoc diversus, aut
illi contrarius admittendus in his regnis, aut
tolerandus, si non voluntaria detur inquietis
spiritibus pacis & unionis regnorum rum-
pendi occasio. Quod non permisurum
utriusque regni nunc principem utlo mo-
do confido. Nam Dei magnus ille favor,
quem ipse ab incunabulis expertus est in illius
quam nunc tenet religionis professione, non
patietur (ut piis sperandum est) illum ab ea
quovis modo relabi aut declinare. Sed du-
plicem eam pacem, nempe internam consci-
entiarum & externam quam populus uterque
sub illius Imperio percipit & experturus est,
ad extremum potius tuebitur. Quum Deus
veræ suæ religionis assertor, ipseque pius Rex
illius propugnator in hoc eandem causam

DE UNIONE

habeant, ut cum eo religio vel stet, vel cadat.
Stabit autem, quia potens est Deus, & hanc,
& illum stabilire.

IREN. Pax certe, pax sub uno Rege, una
Lege, unaque Religione, & fide, vera & solida
Britanniae futura est felicitas, quam Deus ex
immenso sua erga pios in utroque regno mi-
sericordia continuet, Iacobumque Regem
longo tempore regnare donet.

POLY. In hoc exempla habet bonorum
Regum in veteri Dei populo quæ imitetur:
principue illorum qui nullam corruptelam in
religionis negotio sua etate passi sunt obrepe-
re. Ut Davidis viri illius Dei qui in Psalmo
ne nomina quidem falsorum Deorum aut sa-
crificiorum a Dei unius praescripto alienorum
in os assumere se velle protestatur: ut Asæ, qui
nec aviam suam Maacham passus est in suo
regno adulterinos exercere cultus, sed eam a-
movit ne esset princeps, quia abominabile I-
dolum fecerat in luco, quod succidit Rex bo-
nus Asa & combussum ad torrentem Cedron.
Hic idem etiam statuit ut si quis non require-
ret Iehovam Deum Israelis morte afficeretur,
sive parvus, sive magnus, seu vir, seu foemina:

Ne

BRITANNIA.

Ne novum putemus esse exemplum, ut Idololatriæ morte afficiantur. Habet Rex ipse similiter Iehosaphati exemplum, qui ordinem Ecclesiasticum & civilem administrationem optime constituit: sed præ illo Ezechiam, qui non tantum Religionem ad unguem reformat, & excelsa a maioribus & superioribus Regibus tolerata sustulit: Sed & serpentem æneum quem Deo mandante fecerat Moses, & indeserto erexerat, propter illius superstitionis abusum confregit, & Nechuschtan, hoc est, æris frustum, appellavit:

2. Reg. Capite 18. Habet & Iosiam Regem

2. Paralip. Capite 34. Qui cum puer adhuc octo annorum regnare inciperet, anno ipsius regni octavo Deum patris sui Davidis quærere cœpit, Duodecimo autem anno regnum ab excelsis, & lucis, & sculptilibus, & omnibus superstitionum monumentis repurgavit: novumque inter Deum & populum foedus pepigit. Tantusque pijn huius Regis zelus fuit, ut etiam in decem tribuū regnum everso, religionis reformatiōnem propagaverit, Idololatriamque sustulerit

Quid memorem christianorum Imperatores,

&

DE UNIONE

& pios Reges, de quorum aliquibus ante mentionem fecimus, quibus Deus felicia regnandi tempora contulit, propter erexitam & ab erroribus conservatam sinceram illius religionem, repressisque haereticorum conatus, quorum actis refertur sunt veteres Ecclesiasticae historiae.

IREN. Sed perge Polyhistor, ab eo ubi desieras tuum institutum prosequere.

POLY. Quid potius deinceps tractandum erit, quandoquidem de regnum per religionem unione pro temporis brevitate iam diximus, nisi ut ad civilem unionem deveniamus, adque commoda illa quae per hanc ad utrumque regnum sint perventura?

IREN. Placet ordo: nam ad haec duo capita, nempe ad Religionis & Politiae unionem redigi possunt quaecunque de regnum unionis utilitate dicenda videbuntur.

HOSP. Placet & mihi ordo.

POLY. Ut ergo de civili unione loquamur, prima utilitas ex ea proveniens (ut mihi videtur) est ipsa ditionis & dominii dilatatio. Omnia scilicet Britannicarum Insularum sub unius principis sceptro & jurisdictione confos,

BRITANNIAE.

consolidatio: unde in quinque celebritas, civibusque securitas acquiritur, hostibus autem metus incurrit, reprimiturque insolentia. **Quem enim timeant Britanni, Deum propitium habentes, sic sub unam redacti Monarchiam?** Et ut ab alio terrarum orbe divisi sunt, ita divisum ab aliis & in se unium tenentes imperium? **De quibus eorumque Rege vere praedicari possit illud Solomonis e. logium: Proverb. 14.** In multitudine populi est honor Regis, ut in defectu popularum est principis contritio. Ut enim facile in hostium potestatem veniunt Regiones ubi pauci sunt numero qui invasoribus resistant, unde Imperii fines aut ceterè defenduntur, aut omnino minuantur: Ita modis omnibus curandum est Regibus ut subditorum augeatur numerus: **Non tamen crudelitate (quod Tyrannorum est) sed iusta acquisitione & aequa ac clementi gubernatione utentibus.**

HOSP. Certe nos, qui Hospites & extra-
nei sumus, miramur quonam modo duo hæc
regna in una Insula, Oceano undique ambita,
tam longis antehac, & tanquam civilibus
bellis inter se conflictaverint: **Vnde magna**

DE UNIONE

utriusque regno provenerunt incommoda. Sed de commodis perge, quæ ex eorum processu dicitis unione.

POLY. Proximo loco hoc ipsum perpende mecum, quantas vires habitura sit mutua illa amicitia & associatio, & animis, & viribus utriusque dominii inhabitatorum coniunctis: quantum adversus omnes exterorum insultus munimen sit & propugnaculum: intestinarumque seditionum, si quæ oriuntur, obstatum, & ut reprimantur remedium. Quum tali coniuncto Imperio, nemo alterius regni, vel adiacentium Insularum, quantumvis ferox vel potens & perniciax rebellator possit obsistere. Quis enim ignorat quantam utriusque regno utilitatem & politiæ unitæ incrementum adferet? Quum Hybernicorum & aliorum barbarorum Insulanorum in totum tolleretur seditionum occasio, qui prius tot detrimotorum, cædium, & latrociniorum, causa fuerunt? Quum non possit maleficus prædo, vel tyrannidis alicuius usurpator aliquis, ex una in aliam regionem aut ditionem transfugere, & se iudicio eripere. Deinde considera quis honor, quantum gaudium, in unito Imperio omnibus.

BRITANNIÆ.

omnibus ordinibus erit videre aulam principis a nobilitate utriusque regni literatis hominibus bonisque aliis incolis æqualiter frequentari, mutua provocatione contendentibus ut Deo & principi inserviant: ut ita faustum reipublicæ & bonarum literarum, cum prima (ut diximus) Religionis cura, vigeat & propagetur incrementum: præmiaque a reipublicæ studiosis, literatis & dignis hominibus totius ditionis ex æquo expectentur: rerumque perturbatoribus supplicia irrogentur: ubi iustitiae æqualis tenor cum omnium hominum libertate & securitate coniungitur. **Q**uum omnibus quantumvis remotis insularum habitatoribus absque timore aut impedimento aliquo, sineque commendatitiis literis, aut impetrata fide publica, liceat libere per totum tam amplum dominium peregrinari & negotiari, communique uti lingua & legibus. **Q**uum ipse qui extremas incolit Orchadas peregre tanquam domi in cōmuni futurus sit patria, non secus arque is qui Londini cōmoranatur. **Q**uum denique Mercatores cū suis mercibus ultro citroq; per mare & terram possint commicare; & variis vectigalibus aut portoriis

DE UNIONE

potoriis extractionibus nō onerari. Ex quibus multisque aliis similibus emolumentis & prærogativis, quis non videat quam honorifica & utilis sit utriusque horum regnum inter se associatio & unio? Ad hanc si commoda pacis quæ ex ea proventura sunt perpendimus, & ex adverso damnna, incommoda & devastationes, cum innumeros hominum pernicie & cede, quæ ex tot annorum & etatuum antecactis bellis obtigerunt, quis adeo est, aut pietatis in patriam inhumanus estimator, qui non pacem potius quam bellorum continuationem inter tam vicinas & modis omnibus coniunctas gentes exoptet? Vnde Politiæ & omnium aliorum bonorum quæ pax secum adferre solet accedit cumulus. Pax, inquam, eaque perpetua & inviolabilis futura. Quod maximum, post veram & sinceram religionem, inter homines bonum est, quod utriusque regno possit obvenire. Ut enim per rectum & sincerum Dei cultum, quo sub iugum obedientiæ unius summæ omninis voluntarie se demittunt homines, interior animorum pax & inde summa promanans felicitas, cum in hoc, seculo, cum in futuro, conciliatur;

BRITANNIAE.

ciliatur: ita per externam inter unius Republicæ cives pacem & associationem comparatur, propagatur, & continuatur tempora-
ria quædam felicitas, secundarium homi-
nis in hac vita bonum. **C**uius quam magna
sit utilitas, si quis minus intelligit, facile a
contrario agnoscere potest, expendendo mas-
ta quæ ex bello & regnum dissidēs oriun-
turi: ut sunt animorum continuatorum
& distractio[n]es, pietatis neglectus & con-
temptus, legum inobedientia, bellum inum poti-
us quam humānum, odium ac feritas, Chri-
stianoque hominē indigna vindicta & cupidi-
tas, immanes & assiduæ hostium incursio[n]es
in agros & quædes irruptiones, segetum
conculcationes, spolia, depauperationes, ur-
bium, villarum, pagorum, & domorum vasta-
tiones, eversiones, & exustiones, annonæ con-
sumptiones munitionū expugnationes, cap-
tivitates, incarcerationes, servitutes, sanguini-
ni humani sine modo effusiones, cædes &
vulnera, uxorum & virginum violationes,
& in miseram mancipationem abduktiones
& venditiones, templorum rerumque sacra-
rum direptiones, incendia, & in universum,
victorū

DE UNIONE

victorum insolentiae & libidini expositiones, torque alia calamitatum & miseriarum genera, ut nemo sigillatim omnia recensere queat, ita ut ab infernalibus furiis nihil bello perniciosius in homines immitti queat. Ex opposito vero, si quis pacis utilitates & commoda (præter ea quæ dicta sunt) commumerare velit, longa instituenda esset oratio. Ego vero brevitatisti studens, ex his quæ tetigimus, quantum utrique regno Angliae & Scotiae dum nunc uniuntur, ex ipsa pacis unione obventurum sit emolumenatum, omnibus sani judicii hominibus perpendendum relinquo.

IREN. Pacis encomia a multis non immrito decantata sunt. Quæ si in universum celebrari digna videntur, multo magis inter vicinos populos, uniusque Insulae incolas, multorum cōmodorum causa evehī possunt quid enim amico iucundius, quid bono vicino cōmodius esse potest? juxta illud Hesiodi,

πολὺ μὲν γένεται, ἀτὰ δὲ πολὺ μέγιστη.

Vi mala vicinus malius, ampla bonis bona confert.

Pereant ergo illi qui ratu propinquorum populorum unioni invident, multoque magis omnes qui dissensionum semina inter eos se-

gunt

BRITANNIA.

ruunt, aut pacis disruptionem procurare intendunt.

HOSP. Sed varia sunt quæ à variis hominibus ante assumpsum ab Anglis in Principem serenissimum LACOBUM Regem in illius personæ incompetentiam, & ex consequenti contra horum duorum Regnorum unionem, dicta & obiecta fuerunt.

POLY. Talia & ego audivi, sed malevolorum hominum calumnias potius quam alicuius valoris argumenta. Sed hæc intempestive modò moveretur quæstio, recepto in sua regna iusto nunc herede, Illustrissimo Principe, quæ frustra exturbare niterentur omnes eius adversarii. Tamen ut os illis obstruatur videamus quidam sint illi qui huic Britannorum felicitati invident: Primum si hostes & externi sunt, illorū indignationis causa maxime putada est, quod sibi à Britannorum magnitudine & incremento metuant: quibus id respondisse satis erit, quod eos torquet illisq; dispergit Dei providentiā id Britannis in eorū vertisse cōmodū, ut si non alia ob causam, propter hanc præcipue (etiam si rumpantur adversarii) magni faciēda sit utriusq; horū regnorū unio, quæ

DE UNIONE

qui contra omnem iniustam & externam vitam
eos reddat tutiores & potentiores, hostibus
que magis formidabiles. Qnod si ex domestici-
cis & incolis alterutrius regni, sive Angli, sive
Scoti, fuerint, aut alii quicunque, vel cuiuscun
quellatus vel conditionis homines, illi certe
non regnum commoda aut pacem respici-
ebant, vel adhuc respiciunt, sed suis quibus
dam privatis emolumentis & immunitatibus,
vel impunitatibus potius, ducti sunt cum utri-
usque regni (si per illos staret) magno dispen-
dio. Vesentur enim illi ne utroque regno sub
unam coalascentie ditionem, licentia rebel-
landi, bonisque legibus repugnandi, ipsis adi-
matur occasio. Sunt enim in utroque regno
natura homines inquieti, & refractarii, qui
sub obedientia iugum perquam inviti se re-
digi patiuntur. Ideoque tumultuum, dissen-
sionum & cædium semina quarunt. Ex qui-
bus quatuor hominum genera præcipua (de
exteris nunc non loquor) animadverti, quibus
displacet hæc regnum unio, eamque (si pos-
sent) adhuc turbare & impedire niterentur.
Eorumque primi censendi sunt Pontificia
sive Romanae religionis assertores, qui eo no-
mine

BRITANNIAE.

mine perniciosissimi & periculosisissimi adversarii reputandi, quia de Dei vero cultu & religione contendunt, unde animalium hominum pender salus. Nam rupio Religionis vinculo, quæ arctissima est (ut supra diximus) animalium conjunctio, facile dissolvitur & civilis inter homines societas: quibus, eorumque argumentis affatim prius respondimus. Proximi his sunt qui regnum distractionem aut querunt, aut cupiunt, qui suis quibusdam particularibus (ut ipsis videretur) emolumentis ducuntur, iisque non unius generis. Quidam enim ut liberius latrocinentur, pacem regnum urbani cupiunt, ut sunt qui oras, & limites antiquos inter Anglos & Scotos incolebant, aut adhuc incolunt: prædones, inquam, & abigei, quorum non pauci dudum fuerunt apud utramque nationem, qui publice & ut plurimum impunè latrocinium profitebantur, atque illud tanquam artem satis licitam a teneris annis didicerunt, si que affueti fuerunt, ex quo etiam vivebant, pacificos homines noctu maxime adorientes, eosque pecoribus & possessionibus spoliantes. Sciunt enim illi nihil magis eorum conatibus obstitus

rum

DE UNIONE

rum, quam coalitam inter Anglos & Scotos pacem. Quum enim laborare terramque colere (quamvis bonos cultui agros possideant) nec dixerint, nec sua sponte voluerint, a pacis legibus abhorrent, & non nisi coacti illis parent. Accedunt his sylvestres homines Anglorum dominii, Hyberni, & Scoticorum Insularum Hebreiani seu Ebudiani dicti, quibus etiam terre cultura ut plurimum integrata est, sed in venatione & otio vitam degunt, ferarum ipsarum more viventes. Hii namque summe verentur, ne Anglis & Scotis nunc in unum regnum coalitis, maiore vi & potestate bonis legibus colla subdere cogantur: quum prius levissima quaque occasione sibi mutuo ad defectiones moliendas essent auxilio, siue solertiore aliqua indagine imperierentur, Hyberni in Scoticas Insulas aut continentem his vicinam, Hebreiani autem eorumq; seditionis socii in Hyberniam se recipiebant, unde non parva utriusque regno molestia oriebatur, ita ut Hyberni Anglis, Scotorum Insulares Scotia Regibus infesti esse non desinarent. Qeod utriusque regni malum nunc reprimi potest, quum sub unius Imperium

BRITANNIÆ.

um totius Britanniae seu Albionis dominatio redigitur. Nam non patebit rebellatoribus istis refugij locus: quôque maior fuerit Principis potentia, facilius domabitur obstinatiorum istiusmodi seditio. Supereft tertium illorum hominum genus, qui hanc detrectare videntur regnorum unionem, nempe impotentes dominatores, & reguli quidam ampla possidentes prædia, in remotis maximè à iustitia sedibus: qui tyrannidem in subditos, & alios qui illis resistere non valent visolenter exercent, eosque spoliant, possessiones diripiunt, & miseris modis affligunt: qui nisi vi majore in ordinem cogi non possunt. Nam si in jus ob eorum malefacta vocarentur, ita iudicii loca & tribunalia suis clientibus, stipulatoribus, & amicis, infestare consueverūt, ut plerumq; terrori essent ipsis etiam Iudicibus: usq; adeo ut raro visum fuerit (præsertim apud Scotos) si non Rex ipse suæ propriæ actionis foret persequitor, ut adversus aliquem insignem aut magnæ authoritatis virum iustitia locu aliquem potuisset obtinere: maxime si actor vel offensus accusator minoris potetiæ, consanguineisq; & amicis assistetibus esset inferior. Arg; ita

D

fiebat

DE UNIONE

siebat ut multorum scelerum & crudelium au-
thores, si magni alicuius essent nominis, quan-
tuinvis principe nolente & contra niteret,
evaderent in punc. Hac unaque de causa, e-
tiam si decessent aliae, quae multæ & magnæ
sunt, summe convenit utrumque regnum in
unum coalescere imperium, ut istiusmodi
refractariorum insolentia, & effronenis in infe-
riores dominatio, reprimatur. Præterea falsum
est, quod quidem assument, Regna propterea
dividi melius fore, propter amplum eorum
dominium, diversasque hominum linguas &
mores. Nam contrarium prius ostendimus,
unionem scilicet, vel eo nomine summoperè
amplectendam, ut diversitas illa coalescat in
unitatem. Nam regnis nunc rite unitis, uno-
que stabilito regimine, temporis progressu,
eoque brevi, sperandum est omnes eiusdem
regni, quantumvis remotos habitatores, sub-
eisdem legibus, unius moris, uniusque linguæ
& sermonis futuros. Nam hoc experimento
jampridem compertum est, ex qualicunque
Anglorum cum Scotis commercio, crebris
quamvis intercedentibus dissensionibus &
bellis, Anglicam nunc linguam vulgarem

esse

BRITANNIÆ.

esse, non tantum in Scoticæ maxima parte, sed etiam apud Orchades, & Zetlandiæ sive Thulæ Insulas, Scoticæ ditionis remotissimas.

HOSP. Verum quidem hoc est: Nam quum ipse in Zetlandia aliquando essem, vi tempestatis illò abreptus, concionatores Anglica lingua loquentes audivi, ipsosque a toto populo satis intelligi, linguamque illam omnibus esse familiarem.

POLY. Hoc ergo non incommodeum, sed & aliud potius commodum erit ex hac procedens unione, ut, & lingua, & moribus, omnes qui sub una ditione sunt, in unum animorum consensum aggregentur. Quid enim aliud (si exemplis agere liber) latinæ linguae apud omnes Europæos promovit usum; nisi quia sub Romanorum milli falces eorum, & linguam, & mores didicerunt? quod illis magno fuit emolumento. Et memorabile est quod in divisione Romani Imperii accidit: Quum enim aliud in Oriente, aliud in Occidente exireissent dominium, linguis etiam divisi sunt. Oriens enim Græco sermone, Occidens latino usus est. Quam distractionem tandem sequuta est utriusque Imperij partis ruina &

DE UNIONE

propemodum interitus. Nam Orientis dominatio Turcicis armis invasa, sub eorum adhuc Tyrannide detinetur. Occidentis autem Imperium à Gotthis & Vandalis aliisque barbaris nationibus impeditum, non tantum suum principatum pene in totum amisit, sed etiam latinæ ipsius linguae puritatem. Vides ergo tu, qui multarum rerum experientiam longo usu & peregrinatione didicisti & assequutus es, quam parum firma & inepta sit horum hominum ratiocinatio, qui regnorum unionem hoc invalido argumento labefactare cupiant.

HOSP. Sed addunt illi mutationem hanc utriusque regni reipub. periculosa futuram.

POLY. Atqui horum regnorum unio reipub. mutatio non est, sed ampliatio & incrementum, personarumque dunitaxat mutatio, ubi pro duobus unus regnat.

HOSP. Sed legum, aiunt, fieri mutatio, quibus mutatis & variantibus reipublicæ eiusdem status mutatur.

POLY. Nequaquam illud timendum est. Nam leges apud Anglos & Scotos substantia fere eadem sunt. Et si qua parva occurrat varietas, facile utriusque regni collectis comitiis

BRITANNIÆ.

is sano consilio reconciliabitur. Vel antiquæ
etiam consuetudines observari poterunt, se-
cundum locorum & variarum circumstanti-
arum rationem citra communis ipsius, rei-
publicæ mutationem. Nam multæ sub Ro-
mano Imperio gentes variis usæ legibus &
consuetudinibus, in pace tamen & obedien-
tiæ iugo perseverarunt.

HOSP. Sed & aliud inconveniens malum
audi quod isti adferunt, ab eorum præsumpta
coniectura: isud tale est. Non esse sperandum
diuturnam apud eos (nempe Anglos & Sco-
tos) concordiam & pacem futuram, qui ad tam
multos retro annos, tam gravia & fere diutur-
na bella gesserunt, & mutuas exercuerunt in-
imicitias. Quum veterum odiorū facile remis-
niscētes sub una repub. gravatim sint retinēdi.

POLY. Ad hoc respōdeo, illos iniquè per-
pendere hanc occasionem, quam Deus Opt.
Max. huic famigeratissimè Insulæ obtulit, quæ
nunquam antea obtigit ex quo primum ea ha-
bitari cæpta est, ut tota sub unius legitimum
redigeretur Imperium. Utque omnes habita-
tores una cōmuni & veteri appellatione nunc
dēmum recte Britanni nominentur. Quæ

DE UNIONE

res proculdubio ad extimulandos & incitan-
dos omnium animos in mutuam amicitiam
fraternamque concordiam maxime valebit.
Deinde vellem ut isti pacis inimici homines
mecum perpendant quanam præcipua cau-
sa fuerit tam diuturnorum bellorum & dissensi-
onum inter hæc tam vicina & coniuncta reg-
na. Ego certe non ambigo quin peccata ho-
minum, & præcipue puri Dei cultus ignora-
tio, & Idololatriæ falsæque religionis usurpa-
tio, aliaque his coniuncta sceleræ, in causa
fuerint tam continuorum inter hæc regna dis-
fidiorum. Nunc autem religionis sincerioris
unitas, & hereditaria unius Principis in ua-
trumque regnum successio, Dei summo favo-
re & clementia oblata, eius est efficaciz ut
sopitis veteribus omnibus odiis & odiorum
occasionebus, quibus in mutuam perniciem
armatz erant & separatz hæc duæ gentes, nunc
in unam gentem crescant, & arctissimo vin-
culo consolidentur. Quæ enim alia præci-
pua causa fuit, ut regnum illud Israelitarum
a Solomone summa cum pace & felicitate
integre possessum, post illum in duo scindere-
tur regna, maximaque subditorum pars ab
ipsius

BRITANNIÆ.

ipsius posteris divulsa regem alium sibi constituerit. Id certe sacræ literæ non tacent. Sic enim scribitur: 1. Reg. 11. Iratus est Iehova in Solomonem eo quod declinasset animus ejus a Deo Israelis, qui bis apparuerat ei, & interdixerat ne Deos alienos sequeretur. Non tamen observavit id quod præceperat Iehova. Dixit itaque Solomoni, eo quod fuit hoc apud te ut non observares foedus meum, & statuta quæ mandavi tibi, omnino lacerabo a te hoc regnum, & tradam servotu. Propter peccatum ergo Solomonis, hoc est, introducitam ab eo Idololatriam laceratum fuit ab eo decemtribuum regnum & Ieroboamo traditum. Si itaque apud huius Insulæ incolas Deus similes reperit causas, nempe perversos cultus, Idololatriam, aliaque utriusque gentis enormia peccata, quæ proculdubio multa fuerunt, cur non hac eadem occasione præsumendum est illius iram contra unius eiusdemque Insulæ habitatores ita provocaram fuisse, ut illos in duo, & aliquando in multo plura regna diviserit. Hæc enim præcipua causa est cur Deus non tantum regna de gente in gentem transferat, sed etiam illa dirimat & dilaceret,

DE UNIONE

ceret, mutuisque inter se odiis & cædibus con-
flixtari sinat. Quod nimium heu hodie expe-
tiuntur Europæi Reges & Principes, qui prop-
ter admissos & mordicus defensos idololatri-
cos Pontificiorum cultus, mutuis inter se odi-
is & bellis digladiantur, Christianamque di-
lacerant pacem & unionem. Eoque nomine
Turcis Christianæ professionis hostibus non
raotum ludibrio sed etiam prædæ sumus, qui
fines nostros qui Christiani vocamur subinde
infestant & imminuant. Et quod ad nos
(de quibus loquimur) Britanos attinet, dubi-
to an uequam ante nostra tempora non mul-
tosque ab hinc anno in Britannia usquequa-
que pura, & a pervertis superstitionibus mun-
data, ut ab Apostolis tradita nobis est, planta-
ta fuerit religio. Apud Anglos enim quantum
ex historiarum colligimus monumentis, pri-
mus cui de religionis Christianæ propagati-
one, & cultus incremento & modo firmiter
credeendum est, Beda iovenitur. Author certe
gravis & doctus, & (quantum tempora pati-
ebantur) minime supersticiosus. Nam quod ad
Christianismi rationem attinet (quoniam scili-
cet modo in his regionibus, quibusque ritibus

&

BRITANNIAE.

& ceremoniis primum invectus sit & deinde propagatus) quæ ante eum ab aliis traduntur aut fabulosa utpluriū sūt, aut incerta. Ex Bede quinetiam scriptis animadvertere licet, multa illius ætate veræ & sinceræ religioni immixta fuisse, parum cum Apostolicæ & primitigeniæ a Christo plantata Ecclesiæ puritate convenientia. Et quæ sincerorū fidei seminā, a piis & Orthodoxis doctoribus erant invecta, ea Saxonum infidelium saviente impietate, radices alte agere passa non fuere: donec a Gregorio illo magno Romano Pontifice missi sunt in Angliam Augustinus & Melitus, ut Anglorū gentem, ad eum usque diem maiore ex parte veram religionem aversatam, Christi dogmate instituerent. Sed (ut dixi) non absque multis superstitionibus, monasteriorū ociosorum hominum erectionibus, & cœlibatus toti clero obtrusione, simulacrorum etiam (ut credibile est) in templis ad cultum locatiōne, aliisque similibus super doctrinæ fundamētum ædificatis paleis & stramentis, corū fuit institutio. Cumq; tempore paulatim indescrevit error, usq; dum sub Papatus tyrānide recta

DE UNIONE

recta etiam corrupta fuit doctrina. Apud
Scotos autem & Pictos, quamvis Christiana
religio non multis post Christi passionem an-
nis introducta tradatur, nihil tamen memo-
ratu dignum ex antiquis monumentis de fidei
puritate invenire licet. Nam quamvis Do-
nevaldi Scotorum Regis, & nonnullorum a-
liorum tam Pictorum quam Scotorum prin-
cipum suos & voluntate, populus ad Chri-
stianismum amplectendum & proficendum
vocaretur, frustra ut plurimum id fuit, quum
malis demonibus sacrificandi ritus apud illos
mordicus tencretur & perseveraret. Ergo ex
Aandalibus harum gentium intelligere licet
nunquam, aut vix unquam sinceram religio-
nem in hac insula publicè apud populum abs-
que superstitionum & pravorum cultuum la-
be, locum habuisse. Et postquam populus
utunque omnis Christianam amplexus est
religionem, ea indies Romanis superstitioni-
bus ita vitiata est & adulterata, ut multum a
sinceritate, cum Doctrinæ Apostolicæ, tum
recti Dei cultus declinaret. Quamvis ipse
colorum Dominus interim Ioanne in Wic-
leffum aliosque nonnullos purioris doctrinae
asserto-

BRITANNIÆ.

assertores excitari, ne Euangelii sinceritas penitus interiret. Quid mirum est ergo si Deus, tum ob ipsius ignorationem & religi- onis errores, tum ob alia magna utriusque na- tionis scelera, utrumque regnum bellis, cardi- bus & odiis in mutuam perniciem armari & exercuerit? Donec enata nunc demum mag- na Dei misericordia, Euangelii luce, ipse us- tramque sibi adeò vicinam, & similem gentē, ad concordiam animorum & regnorum uni- onem vocare dignatus est, eamque obtulit occasiōnem ut sōpiti, omnibus ad tot sēcula pr̄cedentibus odiis & diffidiis, si peccata ho- minum (ut ante dixi) non obstruerint, utraque gens perpetua deinceps pace in unam coa- lescat rem publicam?

HOSP. Magna hęc exceptio est, si pēcca- ta hominum non obstant.

POLY. Fateor: sed ego nunc tātum (quod nostri instituti est) ad illorum obiectiones re- spondeo, qui ut horum regnorum unionem aversentur falsas pro veris causas adducunt. Sed prome si quid aliud habes quod contra hanc unionem obiici possit.

HOSP. Varia a variis audivi: sed quia pa- rum

DE UNIONE

cum firma & non magni momenti nihil visa sunt, prætereo. Illud tantum adjiciam quod a quibusdam dictum est, non convenisse strenuissimæ Anglorum genti, ut sub fæces Regis minoris potentiae Regni, subiiceretur, sed potius Scotos sub Anglorum iugum mitti, ut antea frequenter, illorum Chronographorum testimonio fuerunt.

POLY. Hanc obiectionem vere ex malevolis animis præter omnem rationem processisse claram est. Nam (omisso eo quod de Scotorum subiectione frustra & intempestive proponunt) contrarium potius quam quod obiciunt illi eventurum apparet, ex Anglorum & Scotorum sub unius Regis dominium reductione. Nam fortius semper id quod minus forte est ad se trahit. Et iuris regula est, accessorium sequi naturam illios quod principale est. Potius ergo Scotorum regni quod minus est, Anglorum potentiori regno sit accessio. Vnde consequens est ut Scotti potius quam Angli sub iugum mittantur, & Anglorum leges ferre dignentur, in unam nunc coacti Rempublicam. **Qued** ante serenissimus & prudentissimus Henricus septimus

BRITANNIÆ.

septimus Anglia Rex, praesentis Regis Iacobii ab avo p̄evidisse videtur, dum illis respon-
dit, qui hanc regnum unionem ex ratione
venturam aliquando timebant, quum Mar-
gareta insignis memorie ipsius Henrici sep-
timi filia natu maior, Jacobo quarto Scoto-
rum Regi in matrimonium esset locanda, ut
testis est Polydor. Virgil. lib. hist. 26. Dicebat
enim (quod & ego nunc dico) si contingenter
ut posteri illius Margarete hereditatio iure u-
trique regno succederent, nullum ex hoc An-
glis futurum p̄iudicium. Quum enim An-
glia p̄cipua & dignior Insule pars esset, ipsa
Scotiam ad se attraheret. Exemplumq; dedit
de Normania seu Neustria, & Aquitania, aliis
isque provinciis Angliae dominio prius adie-
ctis. Sed cōvenienter de Scotia hoc dici potest
quā non dirimit Oceanus nec ullum aliud ma-
re ab Anglię continentē: sed ambo regna una
eademq; comprehenduntur Insula: ita ut con-
tra naturam sit, ut per regnum divisionem
separentur. Adhæc, siquid in cōmodi ex regno
rum unionē apparet, Scotis potius quam An-
glis eo nomine eveniet, quod cōmuni Regis
præsentia ut plurimū sint destituēdi. Verisimile
enim

DE UNIONE

enim est Regem in fertiliore & meliore regi-
ni parte sedem & habitationis locum electu-
rum: Ideoque Londini potius quam Edinbur-
gi commoraturum.

HOSP. Sed dicunt Scotiē natum Regem,
suz potius gentis nempe Scotorum quam
Anglorum rationem habiturum, maioresque
illis imparitum favoris.

POLY. Vnde id, scilicet, colligunt?

HOSP. Quod apud illos natus sit & e-
ducatus.

POLY. Quid tum postea? An non in ea-
dem Britannia Insula, utriusque gentis com-
muni patria natus & educatus, tam ex An-
glorum quam Scotorum regia stirpe ducit o-
riginem, cuius pater in Anglia & natus & e-
ducatus fuit. Taceo de illius magnanima &
verè regia indole, cuius specimen dum regio
Anglorum sceptro apud Scotos degens non-
dum potitus erat, exhibuit: Ita ut nemo ex
illa natione vel nobilium, vel inferiorum ei
cognitus, vel alicuius negotii cum eo habens
commercium hoc inficiari poterat, quum il-
lum adeo benevolum & beneficium, ergaque
ipsum omnibus modis propensum expertus

fit,
pe
au
to
do
or
fit
on
pr
su
be
li
m
-
fr
su
su
vi
ob
di
u
q
g
co
m

BRITANNIAE.

Sit, ut erga Scotorum aliquem (ne dicam pro-
pensiorem) ut ex fide dignorum relatione
audiui. Multo ergo magis quam nunc iustus
totius Britanniae haeres, integræ ipsius Insulae
dominium adeptus sit, se æquum Britannis
omnibus exhibebit. Præsertim quum futura
sit & reipublicæ, & sanguinis utriusque na-
tionis commixtio, ut Scotti ab Anglis temporis
progressu non internoscantur. Propterea
suspicio haec de discrimine subditorum ha-
bendo, malevolorum hominum, non reipub-
licæ aut commoditatis alterutrius regni a-
matorum censenda est.

IREN. Imo ego censeo id quod Angli
fusstra antea tot annis, bellis & sanguinis ef-
fusionibus tentarunt, ut scilicet Scottos sub
suam redigerent diritionem, id ultro nunc, di-
vini numinis favore, & citra sanguinem illos
obtinuisse, ut satis omnibus veteribus diffi-
ciliis & controversiis, Scotti sub eorum velut
umbra conquicant, & letueri patientur: sic
que pax perpetua inter utramque coalescat
gentem, & cum pace mutua animorum con-
cordia, & multa alia inde provenientia com-
moda. Nam ubi pax ibi Dei favor est. Spiritus
enim

DE UNIONE

enim Domini est Spiritus pacis: ubi ergo illa
veritate salva haberi potest, recordes puto eos
qui illam non amant, nec habere cupiunt.
Huic ergo paci & unioni si Scotorum aliqui
restiterint nihil solide mihi sapere videntur,
quum Deus hoc illis honoris concesserit, ut
ex eorum regia stirpe oriundus Rex, omnibus
Britannicis Insulis dominetur, cui scilicet
serviat & ultima Thule. De Anglis autem
quid estimandum sit, Hospes, ipse videtis.

HOSP, Quid tu sentis?

IREN Miror ego si quisquam erga eorum
rempublicam aliquo modo bene affectus, sibi
sueque nationi non gratuletur, id modo eve-
nisse quod ipsi Angli ad multos retro annos
summopere optaverunt, & per literas & le-
gatos non multis annis clapsis, obnoxie admo-
dum postulaverunt: coque non obtento (re-
pugnantibus male sanis Ecclesiastico orditai
Scotorum eo tempore prælatis) funestum il-
lud bellum ea occasione moverunt: quo mul-
ta Scotorum millia prope Musselburgam oc-
cubuerunt. Quin & ipsi Angli victores postea
instantius hoc ipsum a Scotis impetrare fate-
gerunt: ut ex prolixa illa Epistola exhorta-
toria

BRITANNIA.

totia & commonitoria videre licet, quam Edwardus Somerset dux Angliae, tum Regis & regni protector, aliquique eius regni Consiliarii & Senatores, omnibus Scotiae Nobilibus & Consiliariis, nec non inferioris ordinis generosis viris, & totius regni communis populo & incolis destinarunt: Anno Christi tum corrente 1548. de quibus literis, non tantum in Anglorum Annalibus, sed etiam in Ioannis Sleidani Germani latine conscripta historia abunde firmatio. Quaz sane literæ multum ad unionis regnorum commoditates amplificandas, adque obstruendum ora omnium (præsertim Anglorum) qui huic unioni quos quo modo obloquuntur, sunt efficaces: In illis enim duas ostenduntur viæ per quas bella finiuntur & regna uniuntur, per armis, scilicet, acquisitionem victoriam, & per connubia. Sed nunc tertia, eaque longe melior & securior via, magna Dei benevolentia utrique regno oblata, facit ut unus Princeps ultro absque armis aut vi, ex veteri regia Anglorum surpe per matrimonium descendens, tanquam legitimus & indubitatus haeres, totius Insulæ dominium nanciscatur. Illic scribitur non

E

dubium

DE UNIONE

dubium illis esse qui legunt historias, vel de rebus gestis uniusq; regni audierat, quia minimum videamus eisdem regionis & linguae populos tam diu, & tam atrociter inter se diffidisse, & optatissimum esse ducant si qua ratione eorum Insula coalescat, & uno regatur imperio. Nunc Deus peccator hæc quæ non levia sunt, & præter hereditariorum succedendi ius, quod validdissimum est, aliam addit ab ipso profundaam perfectiæ unionis occasionem, nempe, non tantum regionis sed & religionis coniunctiōnem & unionem: de qua affari præius disserimus. Nam hoc quam animorum sui vinculum perpetuæ & immortalis amicitia certissimum pignus esse potest. Quam sanctiora ergo & firmiora amabilioraque sunt ea coniunctionis vincula, quæ nunc Det optimi maximi munere inter Anglos & Scotos contrahuntur, tot piis & legitimis roborata modis, quam ea regnum accessio & unio, quæ vi & armis acquiritur. Nam quæ armis & vi parata est victoria, per quam sperari potest regni devicti ad vincentem accessio, inconstans & incerta est, viisque ad libertatem omnimodo & ratione contendunt & aspirant, & særissime

BRITANNIA.

sepissime illam recuperant, ut ex domesticis
eorum quae inter Anglos & Scotos ipsos eve-
nerunt exemplis facile licet animadvertere.
**Quoties enim Angli Scotos armis impetua-
runt?** Et quum iam victoria potiti, se Scoto-
rum dominiores & dominatores existimarent,
eoque modo Scotorum regnum ad illos trans-
ferendum crederent, retrusi tamen sunt: &
Scotorum eiceti finibus? Ita ut ad nostros us-
que dies Scotti semper sua avita potiti fuerant
libertate. **Præterea argumenta alia omnia que**
ab Anglis in iam citato scripto adseruntur,
ut tum, ita multo magis nunc illos astringunt
& convictos tenent, ne contra iam initam
regnum unionem quicquam vel missitare
queant. **Ut quum dicunt, Oceano undique**
claudiuntur tanquam moenibus atque vallo fir-
missimo. Si modo coniunctio esset inter nos
animorum, nihil ad summam felicitatem
decesset: & Monarchiam possemus constituere
florētissimam. **Et multa alia in eum finem.** Cq.
terum quod in eisdem literis se purgant Angli
de affectato in Scotos per matrimonium
quod tunc ambiebant dominatu, vel illorum
servitute, id aliis ante ad eos missis literis se

DE UNIONE

refutasse affirmant, & Deum recteque advocante,
Regis illorum tunc optimi, Eduardi sexi
hanc fuisse mentem, ut arctissima siceret inter
utramque gentem necessitudo: Et ut Angli
suum regnum Scotis communicarent, nec an
ciquum illud recusaturos, ut utrique commu
ne Britannorum nomen reciperent: Deinde
se non cogitare Scotorum antiquare Leges.
Nam & Anglia & Gallia & Cæsaris quoque
provincia diversis utuntur legibus: Nam co
qui pacem impedire studebant hos illis adfer
re terrores, & suis commodis & cupiditatibus
non Scotorum saluti consulere. Hac illi. Qua
vellem nunc in mentem revocent, & re ipsa
se ita sentire comprobent, ut metus ille qui
Scotorum nonnullorum animos etiam hodie
occupat illis eximatur, & re ipsa intelligent,
Anglos non Scotorum subiectionem aliquam
sed fraternalm concordiam & mutuam quan
tum amicitiam. Angli enim & numero &
potentia Scotos vincunt: & (ut ante dixi) pars
inferior superiori potius quam contra cedo
re solet. Et illi quidem tunc Angliam Scotis
communicare offerebant, quanto magis nunc
Scotia Anglis per communem regem com
municata

BRITANNIÆ.

municata, pari cum illis iure frui debet. Et quod antiquum illi Britannorum nomen utriusque genti commune futurum non recusabant, sed se recepturos promiserant, cur nunc illuda Scottis oblatum repudiabunt? Et quod de numinis divini metu addunt, cuius vocem & verbum contemnunt qui se huic opponunt coniunctioni, tanquam concessum ob omnibus utriusque regni bonis viris sat scio acceptum erit. Nullis ergo magis armis, cum huius unionis adversariis est depugnandum, quam illis quæ ab eorum parte qui pro Anglis stant producuntur: quibusque eorum regni Prorex & Consiliarii usi sunt. Quid tibi nunc videatur Hospes?

HOSP. Nam tu potentur verborum suorum gladio Anglos iugulas, si qui illorum contrahanc regnorum unionem se opponant, quod vel paucos vel non magnæ potentiaz homines puto facturos. Deus enim qui regnum est dispositor (ut spero) non patietur, ut ius quod illo authore presenti utriusque regni Principi acquisitum est, à malevolis & reipubliciaz regnorum hostibus vi oletur. Egoque mihi nunc a vobis abunde satisfactum

DE UNIONE

esse fateor. Et ni quorundam hominum morositas me movisset, quibus os obstruere convenit, non tam diu in eorum cavillationibus instituisse.

POLY. Nunc igitur, quandoquidem ad ea quae contra horum regnum unionem a malevolis vitilitigatoribus proponuntur, sufficiuntur responsum est: Contraque multas, easque evidentes utilitates, utriusque regno ex eorum consolidatione, & in unam rem publicam coalitione obventuras ostendimus, nunc (inquam) tempus est, ut vel colloquio nostro finem inponamus, vel si quid supererit. Hospes, quod me interroges, aut de horum regnum statu differentem audire velis, illud in medium iam licet adferas.

HOSP. Appetit nunc vespera: Vixque novam patitur ingredi materiam, ut de conservando regnum horum unione postquam inita est tractetur, de qua legibus stabilendis ad eam rem maxime necessariis. In aliud ergo tempus, ut occasio tulerit, haec differamus. Igitur quandoquidem hucusque in unum omnes consentimus: ego vobis cum male illis precor qui unquam horum regnum unionis

BRITANNIÆ.

nis divulgationem aut querant aut cupient.

IREN. Vivat Iacobus Rex.

POLY. Imo diu & feliciter vivat regnet-
que. AMEN.

Vnionis Britanniæ
ELOGIVM.

VNIONES semper omnes

Rariores ante gemmas

Orbis & primaria

Delicias, preciū culmen tenebant.

Talium porro Unionum

Predicant prisci feraces

Plurimum Britanniam:

Verum ibi Margaritas nascuntur.

Sed sub Eo repertis

Sole, candor, magnitudo,

Pondus, Orbis, levitas,

Principum dederunt dores, honores.

Orbis at magnis Unionum

Nuper unam prouinentem

Protulit Britannia:

DE UNIONE

Gloria enim opes obfuscas omnes,
Hanc enim mundi coequant
Tatius non Margarita,
Vesta quia vel India,
Vel Tylus, aut Arabum corradis aqua.
Unio nec illa quondam
Prodigo laren, valentem
Custos settentiam,
Quam Cleopatra liquans cana vivitur
Unio si forte quaris
Qua frisia solat ante
Quam tulus Britannia,
Nominiis aquivoctrum reclude sensuere
Uniones ut Latinus
Nuncupat sermo lapisllos,
Quos marina plurimum
Progenerant cumida fervore conches
Vox ea illa nota vulgo
Dissidentium reditam
Denotat concordiam
Quam bene res hominum, vel corda quadrant
Talis unio Britannis
Numinis summi favore
Super atque nascitur
Omnibus Imperio iunctis sub uno,
Antea nuncquam quod, ex quo
Primum occupasse Brusum
Fertur advena Insulam,
Contigit innumeris prisca ab annis.

Huius

BRITANNIA.

Huic Unionis est que
Tanta virtus, hec feroces
Et domari nescios
Fortibus Anglegenis Scotos adunis
Utque ferris frustis Magno
Attrahit, sic utriusque
Corda gentis allucis
Iure pari dominantur utriusque Princeps
Uniones binas nunc
Plurima beatae Britanniae:
Unitas ut mentum
Religione pia, qua nulla maior.
Veni ne Domi colatum,
Omnimodo Ecclesiarum
Christus, unicum caput:
Floreat una fides, erroris expere.
Deinde nomen hoc Britannus
Fiat ut commune cunctis
Utriusque patria,
Cen veteris soliti ritu vocari.
Unalex, Rex unus, una
Lingua, pacis ut perennus,
Sicque morum ut unitas,
Mutuus arctet amor utque unus omnes.
Tot super verbans beatos
Uniones ut Britannae,
Hos regens feliciter
Rex IACOBUS aet. viuat, triumphet.

214.11.22

Ad omnes Britannica- rum Insularum habitatores.

O VOS faelici iamduam foris beatus,
Si bona noveritis praeponit ultra Britannia,
Nam pater omnipotens, celsi regnatur olympi,
Quum genu humanum datur in immixtum oram,
Et sua cuncte dedit discro nobis aucte genit,
Vos penitus teso divisos orbe, refusis
Fluctibus Oceani, quasi fortibus undique cinctis
Aggeribus, facie que nudo succedere mundo:
Et colere in sparsis ventosa per aquora terras,
Frugum magna parens & fertilius ubere tellus
Interea est: mitis mira & clementia ecoli,
Temperas excessu bruma & vides atque caloris,
Et pecorum omnigenis grauissima pascua thermis
Suppedit aut latro viridantes gramino campis
Vos auri quoque & argenti generisque metallis
Cuiusvis ventis dorsi Natura beatorum.
Addo tot egregiae urbes, magni quo laboris
Menia, tot turres, surgentiaque ardua templa.
Quid memorem rigidos lastices, quid stagna lucis quoque,
Fluminaque et rudos suberlaboria muros?
Quid nemora & sylvas, salines & iusta ferarum,
Quid

BRITANNIÆ.

Quid mare piscosum, quod & onus a lucernâ lambit,
Catera diffundit pleno & qua copia cornu?
Singula qua longo nequeo comprehendere versu,
Vos genus acre virum, genus acre potentibus armis
Hac genus vos terra parens: totumque per urbem
Nominis eniuit vestri celeberrima fama,
Paulatim sed crevit bonus: nam sapo priores
Mutavit dominos hec dicta Britannia maior
Insula, summo vere novi veteresque colonos.
Britones indigenas Australi ferunt in ora
Nam primos habuisse latoe. Quos deinde secundus
Picti (gens antiqua) Caledonique Britanni,
Arctos versus regna extendere eriones.
Saxones at patria Germani, Britones armis
Devictos, melioro solo populere, coactos
Angustum in sedem, vetus est cui Cambria nomen
Et Scotti (quos Roma Caledonios vocat) omnes
Delevere genus Pictorum, nomen & ipsum.
Ex quo prateritis revoluto tempore saclis
Iam duo sceptra diu rexere Britanides omnes
Quacunque Oceanus prostant è gurgite terras:
Anglorum hoc, aliud Scotorum nomine regni.
Anglorum Sceptris accessit Hybernia, Scottis
Hybrides, opposita trans & fræca Pictica Duma
Orchades & Zetæ: quas inter & ultima Thule est.
Seâ feruus interea Mars & Bellona subindo
Cognatos populos, eadom quos Insula nutrit.
Movit in alternam ferro concurrere eadom:
Hinc Anglorum acies, Scotorum hinc agmina, fatis

Heu

DE UNIONE

Hoc nunc in secessit, Angli procondere regnum
Dum studiava finos defendere Scotia fines:
Scilicet ad Superum voluit Rex, ex utriusque
Peccatis populi instanti succensus in iram:
Dum inutile nunc his pauci, nunc irrogat illis.
At causas cupient tandem removere malorum
Tantum impetrare hominum miseratione, amico
Immodicum sacra regna hac in pace ligavit,
Imperio Regum propriis dum perficit unum.
Adinde hinc quo bono sincere lumen et usum
Religio nis, in huc populum dum format utrumque?
Quoniam nihil est animos quid fortius artis.
Punitum ne inquam bellum nova semina surgant,
O vos felici nunc ergo sorte futuri.
Si bona noveritis properante vestra, Britannia,
Unionemque duos populos modo molles in unum:
Union non auro precioso parabitur nullo
Omnibus aut gommis, (quibus est etiam unio nomen)
Sola benigna Dei sed que donatio suorum est.
Hoc bene succedens signidem unio (sive que vestra
Preciosam obliterint) preciosas multas plures res
Advehet unius. Deus unus, Rex erit unus,
Religio, lex una, fides una, unaque lingua.
Una Britannus veteri sub nomine erit gens
Unaque erit fratum perpes concordia inuestis
Varibus, insensibus quos non terrebis Iberns,
Aut Europea quicunque a finibus hostes,
Quamvis in agno minicatos agmine bella.

Papa

BRITANNIA.

Papa stupor mundi cum semiviro comitatu
Arma fremat: stimulat: membra monstra Iesu,
Hostis Iberus astrox imbellis atteras Indos,
Et fera Turcarum rabies vicina fatigat
Regna, Deum timet: bone religione sequentur
Sincera, nullo ladeant ab hoste Britannis,
Formidanda malis sed & omnibus armis movebunt.
Ergo bilares agitatae Britannica regna veloras
Quicunque incolit, magnas agnoscite dores
Quas vebet innumeras diuina bac Unio: vescrum
Ne quis eam temere uolat, solvire labores:
Alterius specie vel religionis, iniqua
Vel libertatis præxtra, specie vel iniqua
Mutandi imperii, quovis atiove colore.
Nam si Scocia erat nemo hanc impune laceasset.
Tessera flatque Anglus, pereat male qui mala regnus
Cogitat unitis. Alsourus vosque Britanni,
Despicite invidiam, dum commoda veltra videtis
Principe sub tali, cuius de promere landos
Digne nunc nequeo: nequeo quia dicere paucis,
Rebus hic Albinis, post tot fera bella, quietem,
Tandem & saelicem potis est imponere finem.

FINIS.

SITH GOD HATH MADE AL VNDER ONE,
LET ALBIONE NOVV AL-BE-ONE.

Flavolus d'Uxbridge.